

'hak-al'

2
APRIL
1994
20e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.
Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Klubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 03450 - 15393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 25,-- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 14358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

Vogelwerkgroep:

vacant

Insektenwerkgroep:

Annette van Berkel, Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Bereklauw 3, 4102 KZ Culemborg;
tel.: 14382.

Inleveren waarnemingen:

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg;
Arjan Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg
of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 03473-77638.

Nestkasten-koördinatie:

Henk Vennix, Bereklauw 3,
4102 KZ Culemborg; tel.: 14382.

Kampen, lezingen, dia-avonden en kursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 21,50
op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

*****

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

Asielhouders:

Alle beschermde vogels:
Lexmond - tel.: 03474 - 1677
Aan neem- en doorgeefadres:
Utrecht - tel.: 030 - 919449

Egelopvangcentrum Maarssenbroek:

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek;
tel.: 03465 - 68440.

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
085 - 452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35,
Culemborg; tel.: 15744.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 085 - 515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Wim Hijnen, Ravelijnstraat 86, Culemborg;
tel.: 03450 - 17932.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 03455 - 73974.

Milieuwerkgroep Houten:

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 04189 - 2411.
Janny Resoort, boswachter; privé 073 - 419478

Vereniging tot Bescherming van Vogels:

Driebergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 37700;
winkel: 03404 - 37777; ledenservice: 03404 -
37744; vogel-infolijn: 03404 - 37773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 085 - 420944.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie:**

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam.
Tel.: 020-6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie, afd. Tiel en omstreken:**

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 - 331328.

**Vereniging tot Behoud van Natuur- monu-
menten:**

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 - 559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio
West-Betuwe:**

sekretariaatsadres:
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR
Erichem; (Pandawinkel)tel.: 03447 - 1637

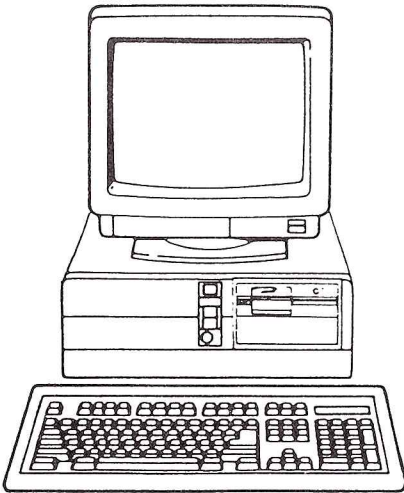
Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 - 236545 / 231843.

VOORWOORD VAN DE REDAKTIE

Deze door te late inlevering van kopy enigszins vertraagde "lente-Hak-al" staat bol van de voorjaarsactiviteiten, waarin de vlinders een centrale plaats innemen.

In de bijlagen treft u de "*Voorlopige Atlas van de Culemborgse dagvlinders*" aan. Om tot een definitieve Atlas te komen, verzoekt de Insektenwerkgroep op de pagina's 15 en 16 u het bijgaande vlinderwaarnemingsformulier dagvlinders in te vullen. Wij steunen dit verzoek van harte en hopen in 1995 de definitieve versie van deze Atlas te kunnen publiceren!

Helaas is het in het februari-nummer aangekondigde deel II van het verslag "Trekellingen in de Redichemse Waard in het najaar van 1992" niet bij de redactie ontvangen. Wellicht dat dit bij een van de volgende Hak-al's wel gevoegd kan worden.

In het weekend van 28 en 29 mei a.s. zal door de Stuurgroep NME Culemborg het project "*Natuurlijk wonen*" gehouden worden op de Kinderboerderij aan de Weithusen. Onze vereniging maakt deel uit van deze stuurgroep. U bent van harte welkom op genoemde dagen tussen

14.00 en 17.00 uur. In de loop van mei zult u de Nieuwsbrief over dit project met daarin de geplande activiteiten ontvangen.

Mocht u als fanatiek vogelliefhebber tijd over hebben in deze sprankelende lentemaanden, dan is het wellicht voor u interessant om de vacature van coördinator Vogelwerkgroep op te vullen. Belangstelling? U kunt zich spontaan aanmelden bij de secretaris, tel.: 03450-19581.

Rectificatie

In het februari-nummer zijn diverse mensen in de rubriek "Het Hak-al-dealernet" door Harrie Lucas in het zonnetje gezet. Hierbij is per abuis vergeten op te nemen de wijk Beusichem-Zoelmond. De bezorging voor deze wijk wordt al jarenlang tot volle tevredenheid verricht door mevrouw P v.d. Feen, Slotstraat 2 in Beusichem. Met excuses voor dit manco.

Redactie.

Uiterste inleverdatum kopy Hak-al juni 1994 is woensdag 18 mei!
Wij wensen u veel leesplezier toe.

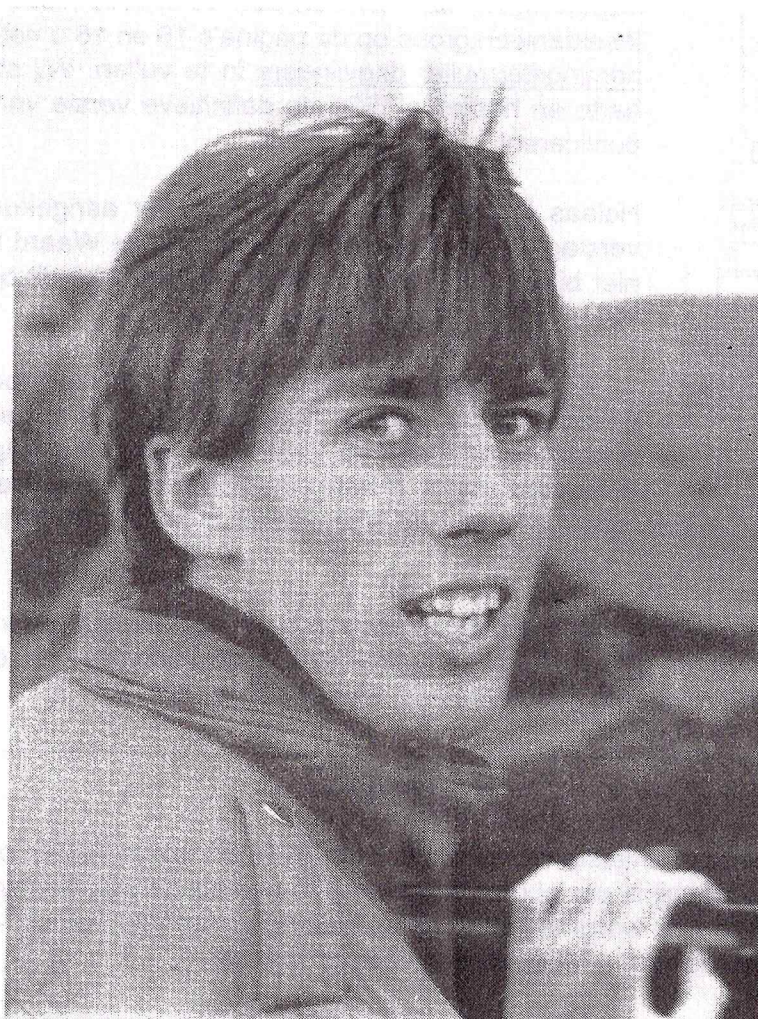
Index:

pag. 4	- Ter nagedachtenis van Felix Schoenmakers
pag. 5	- Verslag Jaarvergadering maandag 28 februari 1994
pag. 9	- Nationale Boomfeestdag 1994
pag. 10	- Jeugdubriek
pag. 13	- Weidevogels - bedreigd in voortbestaan?!
pag. 15	- Voorlopige Atlas van de Culemborgse dagvlinders
pag. 16	- Alweer: oranjetipjes gezocht!
pag. 17	- Vogelwaarnemingen.
pag. 19	- Excursie- en activiteitenprogramma.

Ter nagedachtenis van Felix Schoenmakers

"Na een niet te winnen strijd is op 26-jarige leeftijd overleden onze lieve zoon en broer, Felix Schoenmakers".

Zo is het begin van de rouwbrief die onze club bereikte. Een niet te winnen strijd die twee maanden duurde, onbegrijpelijk, nog steeds. Hij was $\pm$ 12 jaar toen hij bij de N.V.W.C. kwam, een wat verlegen jongetje uit Wijk, die met Tom, Jandirk, Peter en Paul al snel een hecht clubje fanatieke vogelaars vormde.

Dagen werden doorgebracht op de telpost langs de Lek. Later groeide dit uit tot vele reizen. Studies begonnen. Felix ging biologie doen, natuurlijk.

Ondanks het wat verder weg wonen bleef de band met de N.V.W.C. bestaan en het "clubje" was hechter dan ooit. Onverwacht op een clubavond of dialezing was Felix er weer en werd er weer veel bijgepraat.

Hieraan is abrupt een einde gekomen. Voor zijn moeder, vader, zus en voor zijn vrienden iets wat bijna niet te bevatten is.

Op 1 maart hebben wij met veel N.V.W.C.-ers hem begeleid op zijn laatste reis. Hij zal in onze herinnering voortleven.

Wim Kievit.

VERSLAG JAARVERGADERING MAANDAG 28 FEBRUARI 1994

Aanwezig: Joop en mevr. Bezuyen, Annette van Berkel, Marina Blokland, Stijn Brand, Arjan Brenkman, Breun Jansen, Adrie en Wim Kievit, Theo de Jong, Henkjan Kievit, Leo van der Kooij, Harry Lucas, Gerrie Monfils, Frieda IJdenberg, Cor Maurice, Wim Rubers, Gerard van Ruiten, Gerrit Saltzherr, Paul van Veen, Joop Schuurman, Koos Rypkema, Kars Veling, Frans Waroux en echtpaar Speyers (totaal 26 personen).

Afwezig met kennisgeving: Harry v.d. Warenburg, Hanneke en Jandirk Kievit, Yme Jan Bosma, Peter Berkien, Henk Vennix, Netty Bonouvrié.

Agenda:

- 1) Welkomstwoord door Wim Kievit, voorzitter.
- 2) Verslag Jaarvergadering over 1992 d.d. 8 februari 1993, door Gerard van Ruiten, secretaris.
- 3) Verslag Kascommissie, bestaande uit de heren Bosma en Saltzherr.
- 4) Financieel Jaarverslag 1993 door Frans Waroux, penningmeester.
- 5) Presentatie Jaarverslag 1993 door Breun Jansen, bestuurslid.
- 6) Bestuursverkiezing.
- 7) Besteding legaat f 10.000,--.
- 8) Rondvraag.
- 9) Sluiting door Wim Kievit.

ad. 1):

Wim Kievit opent om 19.40 uur de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Hij vindt het spijtig dat de opkomst enigszins teleurstellend is, maar waardeert het dat toch 26 leden op deze vergadering hun blijk van belangstelling en betrokkenheid bij de vereniging tonen.

De voorzitter vervolgt met een uitermate triest bericht. Felix Schoenmakers is op 26-jarige leeftijd op 24 februari jl. overleden, na een niet te winnen strijd tegen de ziekte kanker. Felix werd door een groot aantal generatiegenoten bijzonder gewaardeerd. Terecht vraagt de voorzitter om een korte stilte ter nagedachtenis aan Felix.

Hierna meldt Wim Kievit dat de N.V.W.C. door zal gaan in haar twintigste jaar en dat in 1995 het 20-jarig bestaan gevierd zal worden.

ad. 2):

Het verslag van de Jaarvergadering over 1992 wordt stapsgewijs door Gerard van Ruiten doorgenomen. Harry Lucas stelt voor het verslag van de Jaarvergadering over 1993 bij de uitnodiging voor de Jaarvergadering over 1994 te voegen, zodat de aanwezige leden zich beter kunnen voorbereiden. Dit voorstel zal gevolgd worden. Vervolgens wordt het verslag vastgesteld.

ad. 3):

De Kascommissie, bestaande uit Gerrit Saltzherr en - de niet op deze vergadering aanwezige - Yme Jan Bosma, heeft op 25 februari jl. kritisch de boeken van de penningmeester Frans Waroux doorgenomen en beoordeeld. Steekproefsgewijs zijn een aantal posten gedetailleerd bekeken.

Het oordeel is, dat de penningmeester de inkomsten en uitgaven goed heeft bijgehouden.

De ledenvergadering kan de penningmeester dechargeren, aldus de Kascommissie, hetgeen geschied.

Daarnaast wordt opgemerkt, dat het gewenst is een toelichting te geven op de balanspost "Bibliotheek en documentatiecentrum". Verder wordt gesuggereerd om te trachten de liquide reserve te verhogen. Ten opzichte van de begroting is deze reserve aan de kleine kant. Frans Waroux reageert hierop met een korte en professionele toelichting.

Wim Kievit dankt de Kascommissie voor hun controlerend werk. Vervolgens wordt de nieuwe Kascommissie samengesteld, bestaande uit de heren Saltzherr en Speyers. De heer Bosma wordt bedankt voor de deelname.

ad. 4):

Penningmeester Frans Waroux licht de financiële documenten toe, dit jaar voor het eerst bestaande uit: het Financieel Overzicht 1993; Staat van Bezittingen van de N.V.W.C. per 31-12-1993; Resultatenrekening N.V.W.C. per 31-12-1993 en Balans N.V.W.C. per 31-12-1993.

Reden hiervoor is onder meer dat de Gemeente Culemborg financiële ondersteuning voor een 3-jarlijkse termijn vaststelt.

De heer Speyers vraagt om een toelichting op de posten "Apparatuur" en "Inventaris", waarop de penningmeester antwoordt.

De penningmeester deelt mee, dat door het gunstig resultaat ook dit jaar de contributie op hetzelfde niveau gehandhaafd blijft.

Leo van der Kooij vraagt zich af welke bestemming gegeven wordt aan de ontvangen subsidie

van de St. Zomerfeesten. Wim Kievit oppert dit bedrag te besteden voor de aanschaf van een bosmaaier voor gebruik in de tuin rondom de Ketelvink.

Frans Waroux bedankt Breun Jansen voor de grafische weergave van het Financieel Jaarverslag 1993 met bijbehorende overzichten, terwijl Wim Kievit Frans bedankt voor het deskundig bijhouden van de boekhouding, waarna de zaal een ondersteunend applaus laat horen.

ad. 5):

Breun Jansen licht in het kort het door de werkgroepen samengestelde Jaarverslag 1993 toe. De aanwezige leden kunnen kennis nemen van de vele verschillende activiteiten die door de enthousiaste werkgroepen in 1993 verricht zijn en de plannen voor 1994. Het Jaarverslag zal na de Jaarvergadering door de penningmeester aan diverse instanties toegezonden worden. Een aantal exemplaren is nog te verkrijgen bij de secretaris. De voorzitter complimenteert Breun voor de prima verzorging van het Jaarverslag 1993, gevolgd door een warm applaus van de aanwezige leden.

ad. 6):

Voorzitter Wim Kievit en bestuurslid Breun Jansen waren per 31-12-1993 aftredend en stelden zich herkiesbaar voor een nieuwe zittingsperiode van drie jaar. Daar zich geen nieuwe kandidaten bij de secretaris aangemeld hadden, blijft de bestuurssamenstelling wederom ongewijzigd, t.w.:

- * voorzitter: Wim Kievit
aftredend per 31-12-1996
- * vice-voorzitter: Kars Veling
aftredend per 31-12-1995

- * penningmeester: Frans Waroux
aftredend per 31-12-1995
- * secretaris: Gerard van Ruiten
aftredend per 31-12-1994
- * leden: Leo van der Kooij
aftredend per 31-12-1994
Breun Jansen
aftredend per 31-12-1996
Henkjan Kievit
aftredend per 31-12-1995

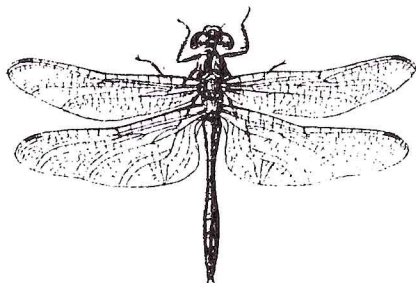
De voorzitter wenst de twee herkozen bestuursleden een succesvolle nieuwe zittingsperiode toe, hetgeen door de 26 aanwezige N.V.W.C.-leden met applaus bekrachtigd wordt.

ad. 7):

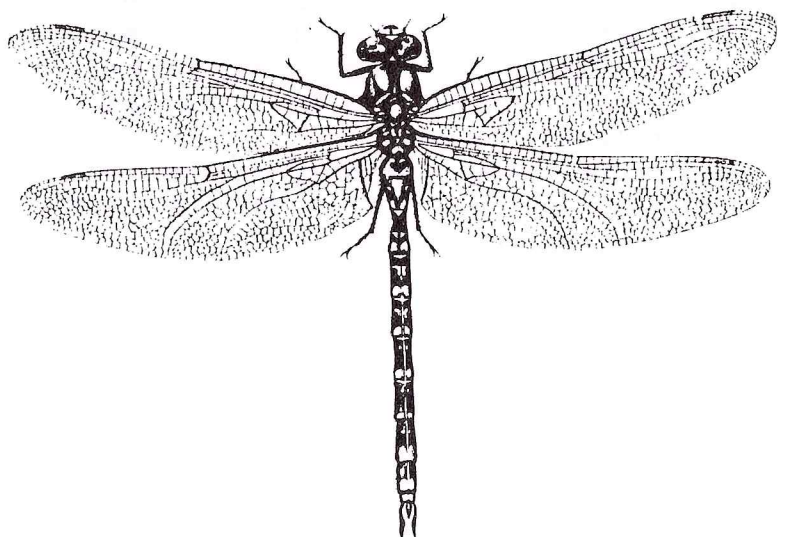
Als vast agendapunt op de Algemene Maandelijks Vergaderingen in 1993 en begin 1994 stond de besteding van het eind 1992 ontvangen legaat ad. f 10.000,--. Wim Kievit meldt dat er tot op heden 12 ingebrachte ideeën zijn en verzoekt de aanwezige leden nieuwe ideeën te opperen.

Harry Lucas legt de vergadering het 13e idee voor, t.w. de aanschaf van een flexibele versnipperaar voor de kleinere takken van de gesnoeide knotwilgen, terwijl Wim Kievit voorstelt als 14e idee een bosmaaier voor gebruik in de tuin rondom de Ketelvink aan te schaffen.

Hierna volgt een levendige discussie over de vóór en tegens van de in totaal 14 ingebrachte ideeën en wordt per idee het aantal stemmen vóór geteld. Dit resulteert in het volgende overzicht:

Bloedrode Heidelibel

Blauwe Glazenmaker

INGEBRACHTE IDEEEN BESTEDING LEGAAT

Nr.	Inhoud idee:	Naam bedenker(s)	aantal stemmen vóór
1	Uitgave boek	Henkj. K. en Paul van V.	6
2	Aankoop stuk land in uiterwaard	Chris Harmsen	0
3	Aanleg oeverwaluwand (in toekomstig Noorderstadspark)	Paul van Veen	8
4	Vogelobservatiepost in uiterwaarden	Gerard van Ruiten	2
5	Opschonen moerasgebiedje t.o.v. Kerswerf (en aanleg poelen)	Henkjan Kievit en Kars Veling	21
6	Informatieborden in het veld in en rond Culemborg	Paul van Veen	0
7	Aanschaf videoprojector	Leo van der Kooij	0
8	Aanschaf presentatiepanelen voor exposities e.d.	Gerard van Ruiten	4
9	Aanschaf diaovervloeiprojector	Henk Vennix en Gerard van Ruiten	0
10	Topografische kaarten werkgebied N.V.W.C.	Henk Vennix en Paul van Veen	0
11	Loopmicrofoon voor spreker	Adrie Kievit	13
12	Afstandsbediening dia-projector	Adrie Kievit	0
13	Versnipperaar	Harry Lucas	1
14	Bosmaaier	Wim Kievit	0

De ingebrachte bestedingsideeën worden als volgt door de bedenkers beargumenteerd of door derden becommentarieerd:

1. Uitgave boek:

Henkjan is van mening dat het boek kan dienen als stukje meerwaarde voor de N.V.W.C. Totaal geschatte kosten f 16.000,-- à f 17.000,--. Begroot verkoopcijfer en verkoopprijs : 400 stuks à f 14,95. Financiële middelen aan te vullen door o.a. sponsoring lokale bedrijven, subsidiëring diverse landelijke en provinciale instanties.

2. Aankoop stuk land:

Leo vindt dit een illusionistisch idee en dit stuk land zal een bloempot in een groot landschap kunnen zijn.

3. Aanleg oeverwaluwand:

Arjan en Stijn menen dat 3% van de totale Nederlandse oeverwalwpopulatie broedt rond Culemborg. Aanleg wand zal voorbeeld zijn van daadwerkelijke soortbescherming.

4. Vogelobservatiehut in uiterwaarden:

Gerard merkt op dat een vogelobservatiepost gepland is in de Goilberdingerwaard in het onlangs gepresenteerde Landschapsbeleidsplan van de Gemeente Culemborg.

Globale kosten voor deze observatiepost worden geraamd op f 6.000,-- à f 7.000,--. Stijn meent dat zo'n bouwsel bloot staat aan o.a. gevaar voor brandstichting.

5. Opschonen moerasgebiedje t.o.v. Kerswerf:

Theo meent dat dit bewuste gebiedje herpetologisch van groot belang is. Kamsalamanders zijn in ons gebied nergens zo talrijk als juist in dit gebiedje. Belangrijk gebied voor Heikikkers en Poelkikkers.

Dwergmuizen bouwen hun nestjes, kunstig gevlochten bolletjes, in de ruigtekruidenvegetatie. Wezels en Hermelijnen jagen op Veld- en Aardmuizen. In tijden van hoog water biedt dit deel uiterwaard 'onderdak' aan vele Hazen.

Vlinders zijn er talrijk. Natuurlijk veel witjes, maar ook Groot dikkopje en Icarusblauwtje kom je er regelmatig tegen.

Van de libellen zijn Azuurjuffer en het Lantaarntje de meest talrijke soorten. Maar ook andere waterjuffers als Grote roodoogjuffer, Watersnuffel en Houtpantserjuffer komen regelmatig voor. Viervlek en Steenrode heidelibel zijn wat grotere soorten die er niet zeldzaam zijn. Van de grotere libellen zijn de Paardebijter en de Blauwe glazenmaker de talrijkste. Maar ook een zeldzame soort als de Plasrombout heeft Theo er gezien.

Sprinkhanen zitten er ook. Weliswaar weinig soorten, maar toch ook een minder algemene soort als Tatrix subulata.

En hoe aantrekkelijk het gebied is voor vogels weet elke vogelaar in Culemborg.

Helaas is het terrein de laatste jaren verwaarloosd. Er wordt niet meer begraasd of gemaaid. Hierdoor verruigt de vegetatie en groeit het water dicht. Een zonminnende soort als de Poelkikker is

al sterk in aantal verminderd. De hogere ruige vegetatie maakt ook dat het aantal vogels vermindert; de variatie wordt geringer, de diversiteit neemt af. Theo is uit bovengenoemde redenen fanatiek voorstander van besteding legaat aan dit gebied.

6. Informatieborden in het veld in en rond Culemborg:

Joop Schuurman vindt dit idee wel aantrekkelijk. Kars merkt op dat de informatieborden zoals o.a. opgesteld bij "De Regulieren" al gauw zo'n f 3.000,- à f 5.000,- per bord kosten.

7. Aanschaf videoprojector:

Gezien kosten (f 15.000,-) onhaalbaar.

8 + 9 Aanschaf presentatiepanelen voor expositie e.d. aanschaf diaovervloeiprojector:

Gezien geringe hoogte betreffende aanschafkosten en niet-primaire noodzaak deze hulpmiddelen uit reguliere financiële middelen nemen.

10 Topografische kaarten werkgebied N.V.W.C.:

Vergadering is van mening dit niet als één van de keuzes besteding legaat te zien, maar deze kaarten bij behoefte uit reguliere financiële middelen te onttrekken. Harry Lucas oppert dat N.V.W.C. zich bij Topografische Dienst te Emmen op mailing list laat plaatsen. (actie: G.v.R.)

11 + 12 Loopmicrofoon en afstandsbediening:

Vergadering stelt voor dit eventueel via Stichting Zomerfeesten aan te vragen.

13 + 14 Versnipperaar en bosmaaier:

Vergadering besluit deze attributen niet aan te schaffen gezien de praktische nadelen.

Wim Kievit dankt de vergadering voor de inbreng in de discussie en de bijdrage aan de besluitvorming en meldt dat de definitieve bestedingskeuze(s) tijdens de Algemene Maandelijks Vergadering op 21 maart a.s. gemaakt zal worden, waarbij uiteraard de gevoerde discussie in de besluitvorming meegenomen wordt.

ad. 8):

Gerrie Monfils:

Tijdens de laatste Alg. Maand. Verg. opperde Gerard het idee tot oprichting te komen van een jubileumcommissie in het kader van het 20-jarig bestaan in 1995. In deze vergadering zouden we vrijwilligers zoeken voor deelname in deze commissie. De volgende personen melden zich aan:

Gerrie Monfils, Gerard van Ruiten, Cor Maurice, Leo van der Kooij, Kars Veling, Breun Jansen, Stijn Brand, Arjan Brenkman en Netty Bonouvrié.

Harry Lucas:

Giny Lucas heeft 'knipselkrant' N.V.W.C. recentelijk overgedragen aan mevrouw Schuurman. Wim Kievit dankt Giny voor haar verrichte werkzaamheden aan deze 'knipselkrant'.

Eén van de bezorgsters van de Hak-al en de konvo's, t.w. Mevr. Vermeulen, gaat verhuizen. Harry meent dat de opvolging zou moeten komen uit de 16 à 17 leden die in haar wijk wonen.

Harry stelt voor jaarlijks een "dank-je-wel"-avond voor zeer actieve N.V.W.C.-leden te organiseren. Dit voorstel zal in de komende Alg. Maand. Verg. besproken worden.

Harry heeft hedenavond vernomen uit de mond van Frans Waroux dat de contributie ongewijzigd blijft. Zou het een idee zijn om nieuwe leden min of meer dwingend voor te stellen bijvoorbeeld 6 uur vrije tijd te laten besteden bij N.V.W.C.-activiteiten? Vergadering gaat hiermee niet accoord. Harry stemt lachend in met de aanvulling dat het als "ludiek" idee gebracht werd.

Kars Veling:

Het Hemelvaartskamp zal doorgebracht worden in de Eifel in de periode van 12 t/m 15 mei a.s. Konvo volgt!

In 1993 is de Insektenwerkgroep gestart met de voorlopige "Atlas van de Dagvlinders in en rond Culemborg". Dit zal als bijlage bij de Hak-al april 1994 gevoegd worden. In 1994 wil de Insektenwerkgroep onder leiding van Annette van Berkel hiermee doorgaan. Medewerkers hiervoor worden gezocht.

Annette licht toe, dat met jongere en oudere jeugdgroepen binnen de N.V.W.C. een aantal avonden gepland zijn, resp. zal worden.

Eenieder wordt verzocht alle vlinderwaarnemingen aan Annette door te geven (adres en tel.nr. voor in de Hak-al).

Om 21.20 uur sluit Wim Kievit het formele gedeelte van deze avond af onder dankzegging aan de aanwezige leden.

Na de pauze toont Koos Rypkema een film over "Natuurlijk bos, meer dan bomen alleen", waarbij het commentaar door een iets te langzame af-speelsnelheid zorgt voor de nodige hilariteit.

Na afloop van deze boeiende film dankt Wim Kievit Koos voor de presentatie en wenst het nog aanwezige publiek wel thuis.

Gerard van Ruiten, secretaris.

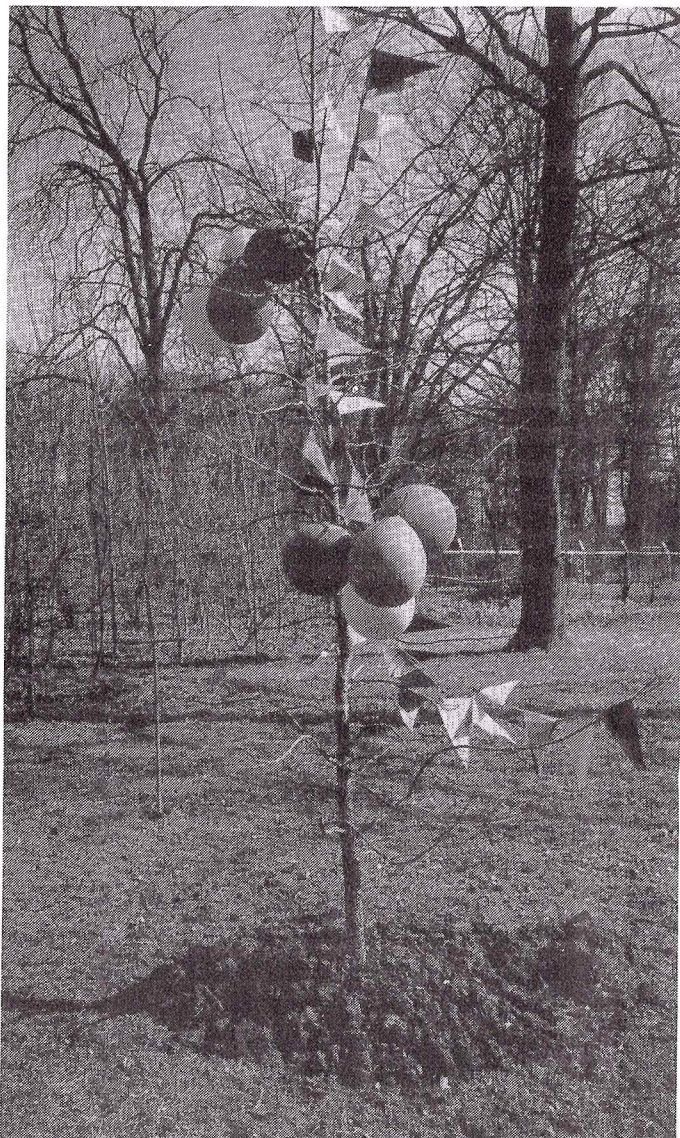
NATIONALE BOOMFEESTDAG 1994

Ook dit jaar hebben een aantal leden van de N.V.W.C. weer meegeholpen bij de boomfeestdag. Toen we om kwart over acht in de Plantage aankwamen waren de stands bijna opgebouwd en om half negen werden de eerste groepen welkom geheten.

Gerrie, Wim en ondergetekende gingen 5 x een uur met een groep mee langs de verschillende stands.

Cor was bij het eindpunt aanwezig waar chocomel en koekjes werden uitgedeeld. Zelf begon ik telkens bij groep drie.

Het onderwerp was daar "Recycling". Er werd door Stef van Gasteren heel duidelijk en prettig uitleg gegeven over van alles wat er in en bij zijn stand te zien was.

Toen de bel ging was voor ons stand nr. 4 aan de beurt. Na wat uitleg over het snoeien en verzorgen van een boom was de hoogwerker aan de beurt. Dat vonden de kinderen prachtig en bij mij is het maar 2 x gebeurd dat iemand er niet in durfde.

Bij stand 5 hoorden we van alles over bomen, planten en verplanten.

Hierna verscheen wethouder Eigeman en werd er met hulp van een paar kinderen een "amberboom" geplant. Het boompje was versierd met ballonnen en zag er feestelijk uit.

Nu was stand nr. 1 aan de beurt.

Wanda Roskam liet verschillende afbeeldingen zien van bomen, bladeren en vruchten.

Men kon hier z'n kennis van bomen wel kwijt. Tot slot was er een plankje waar ze de lengte van een boom mee konden meten. Heel leuk en leerzaam allemaal.

Bij stand nr. 2 die nu bezocht werd ging het niet over bomen. Hier maakten we kennis met een klompenmaker en een stoelenmatter.

Beide bejaarde heren konden enthousiast vertellen over hun beroep. De klompenmaker had zelfs zijn vrouw meegebracht en bij haar kon men klompen/klompjes kopen.

De chocomel en koek smaakten prima en een draaiorgel zorgde voor de vrolijke noot.

In totaal zijn er ruim 350 kinderen in de Plantage geweest die dag.

Ik was best moe, maar had toch ook een zeer voldaan gevoel.

Het was een gezellige dag, het weer was prachtig en de onderlinge verstandhouding met het gemeentepersoneel was prima.

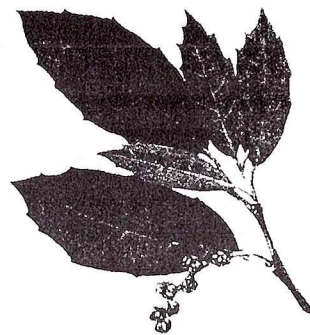
Wat mij betreft: volgend jaar weer meehelpen.

Adrie Kievit-Vermeulen.

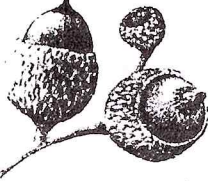

Hallo jeugdleden....

JEUGDRUBRIEK

Zogauw de sneeuw en nachtvorst verdwenen zijn en het lentezonnetje zich laat zien, zie je buiten alles veranderen. Het Speenkruid en het Klein Hoefblad gaan bloeien, bladeren aan de bomen laten zich hier en daar al zien. En ook in de stad zie je wat veranderen. De eerste zomerkleding hangt in de rekken en bij de schoenenwinkel staan de open schoenen al klaar.

Als je dan zo een blik laat glijden langs al die schoenen, zie je dat ze van vele soorten materiaal gemaakt kunnen zijn. Een van de soorten kan zijn: kurk. Kurk lijkt zo gewoon, we lopen in huis over kurktegels (vloerbedekking), we drinken wijn uit een fles waarop een kurk als sluiting zit, gebruiken uitdrukkingen als : kurkdroog, iets onder de kurk hebben.

Maar wat is kurk eigenlijk. Kurk is een natuurprodukt en groeit aan een boom en wel aan de kurkeik. De kurkeik is een van de 450 soorten eiken die je op de wereld aantreft. Een van de soorten die bij ons in Nederland voorkomt is de zomereik, grote hoge bomen waaraan eikels groeien en in de herfst zijn blad verliest.

De kurkeik lijkt wel wat op de zomereik, de verschillen zijn o.a. het blad en de kurkeik verliest zijn blad niet.

De kurkeik komt bij ons niet voor, het is echt een boom die houdt van warmte. In het zuiden van Europa en in NoordAfrika vind je hele bossen. In het zuiden van Portugal groeien veel kurkeiken, deze streek is er beroemd door geworden.

Kurk komt dus van de kurkeik. Het komt er niet aan te hangen maar het is een deel van de stam. De stam bestaat uit een aantal ringen, de buitenste ring noemen we de schors, verder naar binnen kurkcambium, cambium, mergstraal, spinthout en in het midden is het gedeelte wat we kernhout noemen.

Moeilijke woorden, maar voor de kurk is de buitenlaag belangrijk. Schors of bast

zou je ook de kurklaag kunnen noemen. Kurk is hetzelfde als schors.

Een kurkeik moet zo'n 20 jaar oud zijn als de kurklaag voor het eerst geschilt kan worden. Op de plaats waar de kurklaag zat groeit een nieuwe laag. En om deze laag gaat het. Voor deze laag geschikt is duurt het wel tien jaar. De laag is dan 2,5 cm. dik. De beste laag komt van een boom van wel honderd jaar oud.

De kurkeik kan heel oud worden, er zijn er van wel vijfhonderd jaar. Deze worden niet meer geschild, na tien keer schillen gaat de kwaliteit sterk terug.

Na het schillen zorgt het cambium ervoor dat er nieuwe kurkcellen aangemaakt worden, waardoor de stam weer een stevige schors krijgt.

De kurkschillers brengen de vellen kurk naar de kurkfabriek, waar de kurk eerst gedroogd wordt. Vervolgens gaan ze door een schaafmachine voor mooie gladde platen. Uit die platen kurk kun je met een boor kurken maken voor o.a. afsluiting van wijnflessen.

De overgebleven stukken kurk worden fijngemalen en met andere stoffen vermengd, waar dan linoleum (vloerbedekking) van gemaakt wordt. Kurkplaten zonder toevoegingen worden als kurkparket gebruikt.

Schoenen met een kurkvoetbed lopen heerlijk, licht in gewicht en elastisch. Om schoenen van kurk te maken is er nogal wat kurk nodig.

Om minder nieuwe kurk nodig te hebben is er een fabrikant van kurkschoenen die gebruikte kurken vermengt met nieuwe kurk. Naast gescheiden afval, glas, schoenen en kleding weer een produkt wat opnieuw gebruikt gaat worden. Hebben jullie thuis kurken waar je niets meer mee doet, breng ze mee naar een van de jeugdavonden, als we een doosje vol hebben kunnen we ze opsturen voor hergebruik.

Nestkasten:

In de vorige Hak-al stond een oproep mee te doen aan het opschrijven van de nestkasten die rondom ons jeugdgebouw hangen. Joost Rink wist op één na alle kasten op te schrijven en kreeg daarvoor een boekje met vogelbeschrijvingen. Gefeliciteerd Joost.

Padden:

Bedankt allen die mij belden dat er padden gezien waren. Na afloop van de jj-avond op 18 maart, waarop we via dia's gekeken

hebben naar o.a. padden, heb ik honderden padden gezien op o.a. de Prijsseweg en de dijk tussen Beusichem en Vianen. Weinig doodgereden exemplaren. Salamanders heb ik niet gezien.

Opdracht:

Wil je ook een leuk boekje winnen? Doe dan mee.

- ** Welke bloemen zie je na de winter het eerst in het wild (dus niet in de tuin)?
- ** Welke uilensoorten komen er in Nederland voor?
- ** Welke twee salamanders komen er in Culemborg voor?

Stuur je antwoorden naar mij op of lever ze in bij Gerard van Ruiten (secr. N.V.W.C.) Verdijkstraat 9 te Culemborg.

Tot ziens, bels of schrijfs,
Gerrie Monfils,
31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen.
Tel./Fax: 03473-77638.

OUDERE-JEUGDLEDEN.

Heel fijn dat we nu met een grotere groep zijn. Velen hebben het vragenformulier ingevuld, waardoor we op de hoogte zijn van de reden waarom jullie (tijdelijk) niet komen.

Een van de volgende avonden zal over vlinders gaan. Annette van Berkel zal jullie o.a. wat vertellen over een vlinderonderzoek. Omdat het ook voor mij nieuw is zal Annette zelf een stukje schrijven in deze Hak-al. Lees je dat ook even door?

LENTE:

Voor wie van vogels houdt is de Lente een heerlijke tijd. Even zijn er veel vogels waar te nemen.

De wintervogels die zich klaar maken voor vertrek naar het gebied waar ze broeden en de eerste vogels die of hier broeden of ons land aandoen op weg naar verdere landen.

Zo kon je op een dag in maart in de uiterwaarden nog ganzen waarnemen en in de Regulieren de eerste Grutto's zien. Leuk was ook de melding van Kemphanen in de Regulieren.

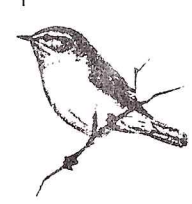
Eind februari de eerste melding van de Tjiftjaf. Elke dag is er meer te zien.

Vaak noemen we de Fitis gelijk met de Tjiftjaf. Twee vogels die sterk op elkaar lijken. Tot ze geluid voortbrengen. De Tjiftjaf roept heel makkelijk zijn eigen naam en is ook wat eerder terug van het winterverblijf. Zelf heb ik de gewoonte te gewoon Fi-tjaf te noemen als ik het vogeltje alleen maar zie, zonder te horen.

Begin april keren de zwaluwen terug en zo komen ze allen weer waar ze horen.

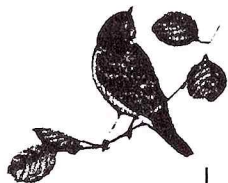
Horen doen we ze ook, let eens op de Merel een van de laatste die 's avonds hoog in een boom of op de nok van het huis zit te zingen.

Ook de eerste die 's morgens zo tussen vier en half vijf begint met zijn zang.

Geniet van deze lentetijd, want als de bladeren weer aan de bomen zitten, hoor je wel de zang maar zie je geen vogels. Schrijf eens op wanneer je een soort voor het eerst ziet, bewaar deze gegevens tot het volgend jaar en je weet ongeveer wanneer de vogel te verwachten is.

Als je wat ziet, wat ook voor andere OJ-leden leuk is, bel dan de anderen even op of ga er even langs, dan kun je samen genieten.

Zoals altijd, tot bels, schrijfs of ziens,

Gerrie Monfils,
31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen.
Tel./Fax: 03473-77638.

*****

Citroenvlinders in 1994.

Eerst zal ik mij even voorstellen. Ik ben Annette van Berkel. Ik ben coördinator (moeilijk woord voor een soort baas) van de insektenwerkgroep geworden. Ik regel alles wat met al die kleine beestjes te maken heeft.

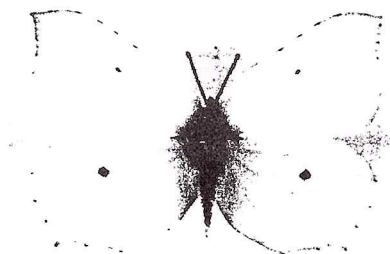
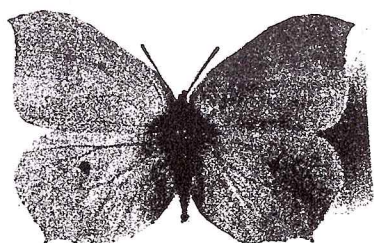
Jullie hebben vast al gezien dat bij deze Hak-al de "Atlas van de Culemborgse dagvlinders" zit. In die atlas staan allemaal kaartjes van Culemborg en omgeving. Op die kaartjes kan je zien waar bepaalde vlinders gezien zijn. Pak die atlas er maar even bij. Dan kijken we even naar de kaartjes van de Citroenvlinder (die gele vlinder die in het voorjaar vliegt). Je ziet op het kaartje met de kleine rondjes (dat is alleen Culemborg) dat op heel veel plaatsen geen rondjes staan. Daar is nog nooit door iemand naar vlinders gekeken. De open rondjes zijn plekken waar iemand wel naar vlinders heeft gekeken maar geen Citroenvlinder heeft gezien. De zwarte rondjes zijn de plekken waar wel Citroenvlinders zijn gemeld. Je ziet dat er maar weinig plaatsen zijn waar de Citroenvlinder is gezien.

Daar gaan wij even wat aan doen. Als jij binnenkort een Citroenvlinder ziet dan schrijf je op het formulier 'Vlinders kijken in Culemborg' (zit ook bij de Hak-al) precies op waar je hem zag. En natuurlijk op welke dag je hem zag. Als het een beetje moeilijk is moet je je vader of moeder maar vragen om even te helpen.

Op **20 mei** neem je het formulier mee. Dan is er een avond van **19.00 tot 20.00 uur voor de Jongere Jeugd** en van **20.00 tot 21.00 uur voor de Oudere Jeugd**.

Dan zullen we samen kijken waar jullie Citroenvlinders gezien hebben. Ook hebben we het dan over andere Culemborgse vlinders en over de Vlinderatlas van Culemborg.

Tot dan!
Annette

ONDERWERP: WEIDEVOGELS - BEDREIGD IN VOORTBESTAAN?!

Het eerste grutto-geluid is bij mij altijd goed voor een warm voorjaarsgevoel. Maar zo'n grutto, hoog boven zijn territorium rondjes draaiend, is ook iets heel bijzonders. In kantelende vlucht roept het mannetje onafgebroken zijn naam om na een paar minuten zich vervolgens als een ware starfighter naar beneden te storten met de snavel recht vooruit. Bij het neerstrijken laat hij nog even de witte onderzijde van zijn vleugels zien om aandacht te trekken bij de grutto vrouwtjes. De meeste grutto's zitten begin april al op de 3 à 4 eieren.

Als u in deze tijd tijdens een tochtje over de dijk of in het veld rond Culemborg eens letterlijk stil staat om de actieve voorjaarsgedragingen van de grutto en de kievit te observeren, dan zult u zich moeilijk kunnen voorstellen dat de weidevogels in Nederland in de problemen zitten. Daar ligt een aantal oorzaken aan ten grondslag. De essentie is dat we de weidevogels in ons land bijna geheel afhankelijk hebben gemaakt van menselijke ingrepen. Weidevogels, zoals wij ze kennen in ons land, zijn nagenoeg geheel gebonden aan veehouderij en soms aan akkerbouw.

Dat is op zichzelf bijzonder. Want lang voordat er weilanden kwamen, waren er al kieviten, grutto's, tureluurs, kemphanen, watersnippen en andere soorten, zoals slobbeend, zomertaling, gele kwikstaart, graspieper en veldleeuwerik. Allemaal soorten die we nu dus weidevogels noemen.

Eeuwen geleden leefden deze vogels ook al in Nederland, waarvan elke soort zijn voorkeur had voor een bepaald leefgebied. Die leefgebieden zijn in ons land door o.a. de ontginning van wat eens woeste gronden waren vrijwel geheel verdwenen. Oorspronkelijk kwam de grutto voor in veengraslanden, meestal in rivierdelta's en de watersnip in beekdalen. De kievit is misschien meer steppe- en moerasvogel dan weidevogel.

Toiletmakende grutto, Zandput Rietveldseweg
(foto: Breun Jansen)

Pas de laatste eeuwen zijn de weidevogels zich gaan vestigen op onze kunstmatige graslanden. Daardoor nam in Nederland vermoedelijk het aantal individuen toe en ontstond een soortensamenstelling die we nu kennen als de weidevogelgemeenschap. Het aantal nam verder toe toen in de landbouw gewoon werd om graslanden te bemesten en er dus meer voor weidevogels kwam.

Na de bloeitijd van de weidevogelgemeenschap in de jaren vijftig is het bergafwaarts gegaan met de weidevogels. De soorten die kieskeurig zijn en hoge eisen stellen aan hun omgeving namen als eerste in aantal af.

De kemphaan kende in 1980 nog zo'n 1500 broedparen, anno 1993 was dit aantal 3 à 400, met andere woorden een daling van ruim 80%. De broedpopulatie van de watersnip daalde de afgelopen decennia van 7 à 8000 broedparen tot 4 à 5000 broedparen, dus een daling van zo'n 40%, terwijl de zomertaling thans een populatie kent van circa 1150 broedparen tegen de jaren 70 ongeveer 1500 broedparen.

De oorzaak van die afname is vooral de steeds verdere intensivering van het grasland-gebruik. Vee kan in hoge dichtheden steeds vroeger het land op. Boeren gaan, gezien hun bedrijfsvoering, die deels opgelegd is door het Ministerie en de Overheid, alsmear eerder maaien met steeds grotere machines, die steeds harder kunnen rijden. Zo hard dat de goedwillende weidevogelbeschermers, die in zijn vrije tijd probeert te redden wat er te redden valt, tijd te kort komt.

Dit jaar is ook een begin gemaakt met het injecteren van overtollige mest in de veenweidegebieden. De mestinjectie-machines zijn bedoeld om het overschot aan drijfmest milieuvriendelijk onder de groene zoden te brengen, maar daarbij sparen ze bijna geen enkel weidevogelnest. Deze ontwikkeling is de individuele boer niet kwalijk te nemen. De machines zijn te duur om ze zelf aan te schaffen, dus komen er gehaaste loonwerkers de klus

doen. Alle mest moet weggewerkt worden voordat het gras gaat groeien.

We moeten dus vaststellen dat de weidevogels nagenoeg geheel afhankelijk zijn van een steeds intensievere agrarische bedrijfsvoering op het grasland. Daarnaast is de Rijksoverheid onvoldoende in staat om op lange termijn de continuïteit van bestaande weidevogelreservaten voldoende te garanderen.

Zoals reeds gememoreerd nemen de aantallen broedparen van weidevogels sterk af. Of het broedsucces de laatste jaren nog voldoende is om de populaties op peil te houden, is nog niet bekend. Daardoor kan het zijn dat de echte klap voor deze vogels nog moet komen.

Vogelbescherming Nederland heeft nu een aantal doelen geformuleerd, die erop gericht zijn alle voor het weilandschap en voor de natuurlijke landschappen van Nederland karakteristieke weidevogelsoorten te behouden. In de tweede plaats moet Nederland - rijk en economisch ontwikkeld als het is - onvoorwaardelijk consequenties trekken uit haar internationale verantwoordelijkheid ten aanzien van het beschermen van vogels. Daarom moeten we zeker garant staan voor de scholekster en voor de grutto, waarvan meer dan 90% van de Westeuropese populatie in ons land broedt. In de derde plaats is er een cultuurhistorisch argument. Net zoals we de knotwilg en een dorpsgezicht willen behouden, moeten we ook de cultuurgebonden weidevogelgemeenschap voor ons land willen behouden.

Het behoud van weidevogels is het beste te verzekeren in reservaten. Daar is - of zo zou het moeten zijn - de primaire doelstelling het behoud van natuurwaarden. Daar moet de weidevogel de norm vormen, waarna de beheerder er het juiste beheer bij realiseert. Een goed beheer van weidevogelreservaten zorgt niet alleen voor het behoud van de weidevogelsoorten binnen onze landsgrenzen. Het garandeert ook dat de cultuurbepaalde weidevogelgemeenschap blijft bestaan. Het in stand houden van alleen reservaten voor weidevogels is niet voldoende. Want het is ondenkbaar dat het oppervlak daarvan zo groot zou worden dat alle weidevogels die nu elders broeden daar terecht zouden kunnen.

Ook andere natuurreservaten kunnen in de toekomst een rol spelen bij het behoud van weidevogelsoorten in ons land. Nu al broeden veel tureluurs op kwelders, schorren en andere buitendijk-

se gronden. Dat kan bij herstel van het kwelder-areaal, dat door voortdurend inpolderen onevenwichtig klein is geworden, nog meer toenemen. Ook natuurontwikkeling kan zijn steentje bijdragen. Niet door bestaande rijke weidevogelgebieden te "ontwikkelen" tot bijvoorbeeld moeras. Wel als overbodige landbouwgronden - daar zijn er steeds meer van - worden hersteld tot echte natuurgebieden.

In de Oostvaardersplassen broeden niet alleen moerasvogels, maar ook aanzienlijke aantallen grutto's.

Elke natuurlijk rivier - dus niet een waterloop in een betonnen keurslijf, maar één met echte oevers - heeft natuurlijke graslanden waar weidevogelsoorten thuishoren. Daarmee zijn we weer terug bij het begin van dit verhaal: de oorspronkelijke biotopen van wat wij nu weidevogels noemen. Die moeten we terugkrijgen.

Met alleen het instellen en beheren van reservaten en het ontwikkelen van nieuwe natuur zijn we er niet. Allereerst wordt dan van geen kant aan onze internationale verantwoordelijkheid recht gedaan, omdat het aantal grutto's dan zeker veel lager zal worden dan nu het geval is.

Vogelbescherming Nederland is van mening dat er in het agrarisch produktielandschap een bestaansbasis moet blijven voor populaties van weidevogelsoorten. De grutto zou daarbij maatgevend moeten zijn. Deze soort is niet zo kritiek dat agrarische bedrijfsvoering niet mogelijk zou zijn.

We weten dat er een toenemend aantal veehouders is dat rekening houdt of wil houden met weidevogels. Daardoor is er een basis voor samenwerking tussen vogelbeschermers en veehouders. Inventariseren van weidevogels - de jongen en de nesten - adviseren over de beste maaidatum en nestbescherming, zoals dat nu al in sommige provincies gebeurt, zijn mogelijkheden om de boer te helpen.

Dat is nog geen structurele oplossing, maar weidevogels hebben er voordel van. De Natuur- en Vogelwacht Culemborg zal hier in 1995 tijdens haar 20-jarig bestaan voorlichting aan de agrarische sector over geven.

Een serieuze benadering van een andere landbouw, die tevens drager is van een basisnatuurkwaliteit is nodig. Ook omdat we ons overvolle land leefbaar willen houden.

Er moet heel wat veranderen. Niet alleen buiten in de vorm van meer natuurgebieden, een andere bedrijfsvoering op de boerderij en in het weiland, samenwerking tussen de boer en de natuurbechtermer.

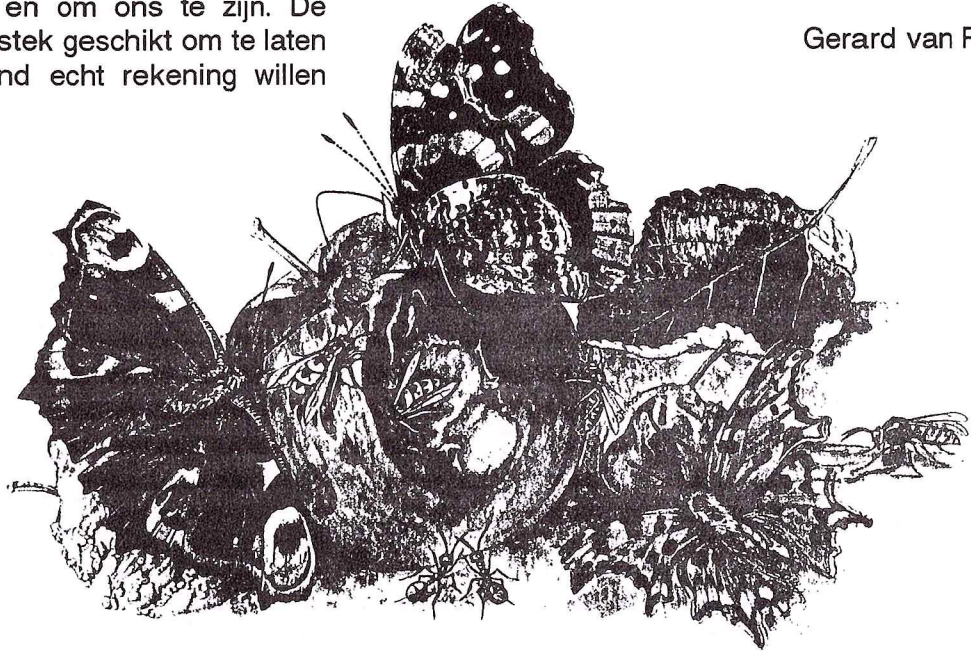
De grootste verandering zal moeten gebeuren in de hoofden van mensen. Het denken over natuur moet grondig veranderen. Natuur is er niet om alleen maar te gebruiken en leeg te halen. Natuur is niet van ons, eigenlijk ook niet van onze kinderen, maar hoort naast en om ons te zijn. De weidevogels lijken bij uitstek geschikt om te laten zien dat we in ons land echt rekening willen houden met natuur.

Bronvermelding:

* Vogels, tijdschrift Vogelbescherming Nederland, jan./febr. 1994.

P.S. Bovengenoemd verhaal werd gepresenteerd in het item "De Natuurwijzer" tijdens het SRC-programma "Zondageditie" op 3 april jl.

Gerard van Ruiten.

VOORLOPIGE ATLAS VAN DE CULEMBORGSE DAGVLINDERS

Zoals u vast al gezien heeft is de 'Voorlopige atlas van de Culemborgse dagvlinders' uit. Samenwerking tussen N.V.W.C., De Vlinderstichting en Gemeente Culemborg maakten dit mogelijk. Het belangrijkste voor dit project zijn echter de mensen geweest die de vlinderwaarnemingen deden en doorgaven. De Voorlopige atlas was zonder hen niet mogelijk geweest. Heel hartelijke dank daarvoor!

Maar, u voelt het al aan de titel Voorlopige atlas, we zijn nog niet klaar! Als u het hoofdstuk 'volledigheid van de inventarisatie' bekijkt ziet u dat er nog veel plaatsen niet of maar een enkele keer bezocht zijn. Pas als er in 3 verschillende maanden gekeken is in een kilometerhok, kan je een redelijk beeld van de aanwezige vlindersoorten krijgen.

Daar willen we de komende zomer wat aan doen! 'We' zijn alle in vlinders geïnteresseerden die wat ze zien ook door willen geven. U dus!

Het kan erg stimulerend zijn om ervaringen uit te wisselen en om aan het begin van het vlinderseizoen weer even de verschillen tussen de 'lastige' vlinders zoals de witjes door te nemen. Ook kunnen we dan desgewenst tot een soort taakverdeling komen waarbij mensen die dat leuk vinden een bepaald gebiedje of gebied regelmatig bezoeken.

We stellen voor om op **woensdag 27 april** in het N.V.W.C.-clubgebouw bij elkaar te komen. Kars en/of Henkjan zullen a.h.v. wat dia's de diverse 'Culemborgse' vlindersoorten laten zien. Vragen kunnen dan gesteld worden en eventueel kunnen afspraken gemaakt worden om als groep bepaalde delen van Culemborg te inventariseren. Mensen die denken dat dit alleen is voor hele fanatieke vlinderaars hebben het mis. Juist ook de vanuit de tuinstoel opererende tellers zijn welkom! Het gaat er om dát u het leuk vindt om met vlinders bezig te zijn, niet de mate waarin. Het vlinderinventarisatieformulier is ook bij deze Hak-al ingesloten dus u kunt vast beginnen!

Annette van Berkel, coördinator Insektenwerkgroep.

ALWEER: ORANJETIPJES GEZOCHT!

Vorig jaar is in het kader van de actie 'Vlinders in Rivierenland' naar Oranjetipjes gekeken. Diverse vogelwachtleden hebben doorgegeven waar ze dit vlindertje gezien hebben. Waarom dan weer Oranjetipjes zoeken en doorgeven?

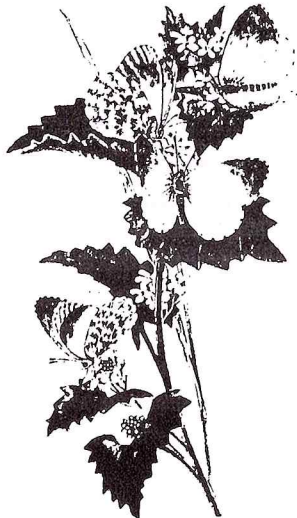
De Vlinderstichting in Wageningen houdt dit jaar een Oranjetipjesactie in heel Nederland. Via het blad 'Vlinders' is iedereen gevraagd elk beest te melden. In Culemborg en omgeving worden regelmatig Oranjetipjes gezien maar als u in de Voorlopige Atlas van de Culemborgse Dagvlinders kijkt (bijgesloten bij dit nummer van de Hak-al) ziet u dat er nog veel plekken zijn waarvandaan geen Oranjetipjes gemeld zijn. Mogelijk komen ze op meer plaatsen voor dan nu bekend is. Dus ook voor Culemborg en omgeving is het nuttig om Oranjetipjes door te geven. Dat wordt een mooie aanvulling voor de definitieve Vlinderatlas.

De meldingen van het Oranjetipje kunt u doorgeven op het Culemborgse vlinderwaarnemingsformulier (bijgesloten bij deze Hak-al).

Voor mensen die wat minder bekend zijn met het Oranjetipje volgt hier nog wat informatie.

Het Oranjetipje is een echte voorjaarsbode: de eerste vlinders komen begin april uit de pop. Tussen 30 april en 20 mei zijn de meeste vlinders te zien. De mannetjes zijn gemakkelijk te herkennen aan hun oranje vleugelpunten. Ook als ze vliegen zijn ze met geen enkele vlinder te verwarren. De vrouwtjes missen het oranje en lijken daardoor op een Klein koolwitje of een Klein geaderd witje. Ze zijn, als ze stilzitten, te herkennen aan de groenbruin gevlekte onderkant van de achtervleugel.

Het oranjetipje is vooral te vinden in de buurt van bosranden, houtwallen en ruigtes. De mannetjes volgen deze duidelijke herkenbare randen op zoek naar een paringsbereid vrouwtje. Vaak vliegen ze de hele dag een vaste route langs zo'n bos- of struweelrand.

Na de paring gaat het vrouwtje op zoek naar nectar om voldoende energie op te nemen voor de ontwikkeling van de eitjes. De meest voorkomende nectarplant op de vliegplaatsen van het Oranjetipje is de Pinksterbloem of Look-zonder-look en de vrouwtjes concentreren hun activiteiten op deze bloemen. Op deze planten leggen ze bovendien vaak hun eitjes. Ook een aantal andere kruisbloemigen worden gebruikt om eitjes op af te zetten bijvoorbeeld Damastbloem, Judaspenning, Zandraket, Gewone raket en Herderstasje. Maar verreweg de belangrijkste waardplanten zijn de Pinksterbloem en Look-zonder-look. Het vrouwtje legt 1 ei per plant en heeft een voorkeur voor grote planten met veel knoppen. De rups eet namelijk vooral van de knoppen en de zaaddozen van de planten.

Na ongeveer 2-4 weken, het is dan inmiddels midden/eind juni, is de rups volgroeid. Hij kruipt dan naar dichtbij gelegen overblijvende vegetatie, vaak een bos- of struweelrand. Hier vindt de verpoping plaats op ongeveer 30 centimeter hoogte aan een houtige stengel. De pop overwintert en komt in april van het volgend voorjaar uit.

Het Oranjetipje stelt dus in elk stadium bepaalde eisen aan zijn leefgebied. Lang niet elk gebied waar de waardplanten groeien is geschikt. We zijn erg benieuwd naar waar u het Oranjetipje ziet en horen dat graag van u!

Annette van Berkel, coördinator Insekten Werkgroep.

VOGELWAARNEMINGEN

Het voorjaar is weer begonnen, we zijn sprakeloos:

En dan nu de waarnemingen:

Roodkeelduiker: 1 ex. op de plas bij de sluizen van Hagestein in de eerste week van februari aanwezig, gezien door o.a. S.B., A.B. en J.v.A.

Dodaars: 1 ex. op 21 en 31-03-94 bij de PPB door A.B. en S.B.

Ooievaar: 1 ex. op 27-02-94 boven de Linnaeuslaan door R.P.

Grauwe Gans: 6 ex. bij De Heul op 15-05-94, gezien door G.v.R., P.v.V., A.B. en C.H.

Kleine Rietgans: T.B. hoorde op 07-01-94 deze soort boven Voorkoop.

Rietgans: 150 ex. op 05-03-94 langs de trektelpost, gezien door A.B. en S.B.

Kolgans: 6500 ex. op 19-02-94 bij de Steenwaard door R.P.

Kleine Zwaan: 39 ex. op 16-01-94 rond de trektelpost, gezien door L.v.d.K.; 50 ex. op 15-05-94 bij De Heul, gezien door G.v.R.

Bergeend: 3 ex. op 20-01-94 bij de Afgraving door A.R. en M.

Krakeend: 1 ex. op 06-03-94 bij de PPB door A.B., S.B. en A.R.; 10 ex. op 09-01-94 bij fort Everdingen door L.v.d.K.

Kuifeend: 500 ex. op 20-01-94 bij de Afgraving door A.R. en M.

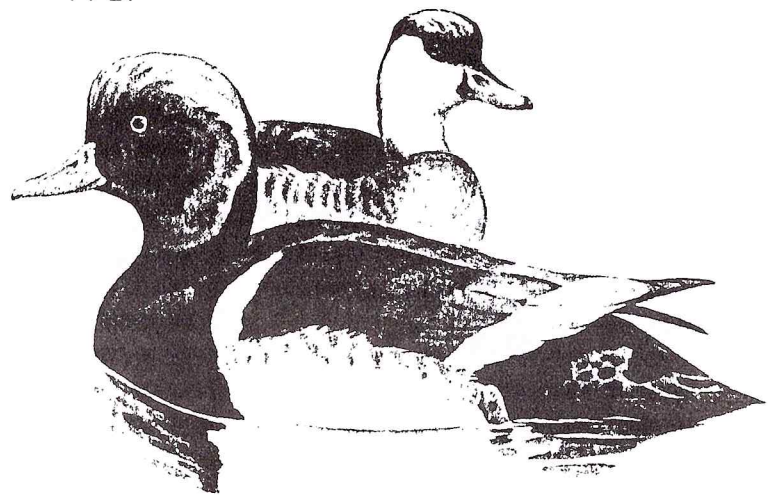
Wintertaling: 22 ex. op 19-02-94 bij de Weidsteeg door R.P.

Zomertaling: 1 ex. op 06-03-94 bij de PPB door A.B., S.B. en A.R.; 2 ex. op 31-03-94 aan het einde van de Weidsteeg door A.B. en S.B.; 4 ex. op 27-03-94 bij de Steenwaard door A.B. en S.B.

Slobeend: 12 ex. op 13-03-94 in de Beusichemse Waard door R.P.; 4 ex. op 20-03-94 bij de PPB door R.P.

Pijlstaart: 12 ex. op 11-03-94 tegenover De Kerswerf door A.B.; tot max. 40 ex. gedurende het voorjaar bij de PPB.

Krooneend: 1 ad. mannetje zit nog steeds bij de PPB.

Smient: 2000 ex. op 20-01-94 bij de Afgraving door A.R. en M.; 3000 ex. op 16-01-94 bij de Afgraving door L.v.d.K.

Amerikaanse Smient: 1 ad. mannetje was de tweede week van maart aanwezig bij de PPB. Gezien door o.a. S.B., A.B., A.R., J.v.A. en C.H.

Grote Zaagbek: 1 ex. op 19-02-94 bij de Steenwaard door R.P.; 1 ex. op 05-03-94 aan het einde van de Weidsteeg door R.P.

Middelste Zaagbek: 1 mannetje op 05-02-94 bij de sluizen van Hagestein door A.B. en S.B.

Nonnetje: 9 ex. op 06-03-94 bij de PPB door A.B., S.B. en A.R.; 1 ex. op 27-03-94 bij de PPB door A.B. en S.B.; 1 ex. op 20-03-94 bij de PPB door R.P.

Ijseend: 1 ex. op 05-02-94 op de plas bij Hagestein door A.B., S.B. en J.v.A.

Patrijs: 4 ex. op 13-03-94 bij de Beusichemse Waard door R.P.

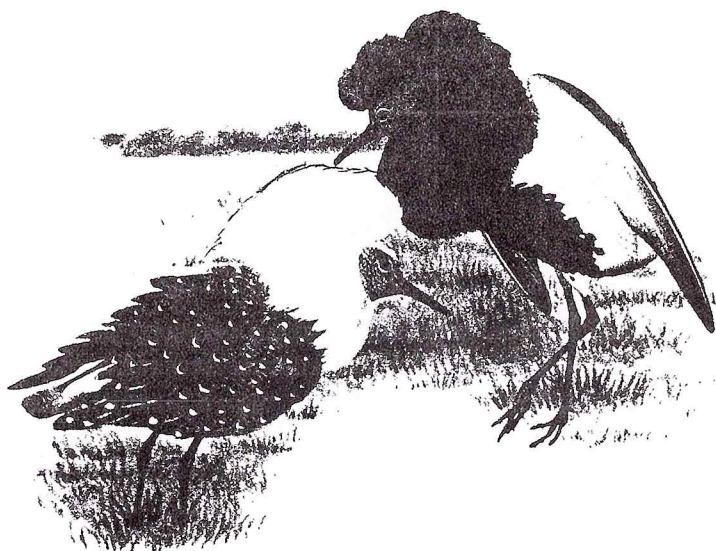
Torenvalk: 1 ex. op 10-03-94 in de voortuin van Eikeboom 31 door L.J.

Groene Specht: 1 ex. op 04 en 05-03-94 bij De Bol door A.B. en S.B.

Regenwulp: 50 ex. op 27-03-94 langs de trektelpost door A.B. en S.B.

Grutto: 1 ex. op 06-02-94 bij de trektelpost door C.H.; 12 ex. op 05-03-94 aan het einde van de Weidsteeg door R.P.; 500 ex. op 27-03-94 bij PPB en de Steenwaard door A.B. en S.B.

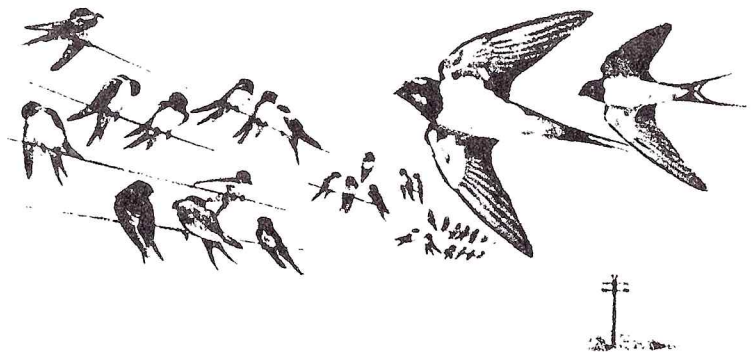
Kemphaan: 1 ex. op 05-03-94 aan het einde van de Weidsteeg door A.B. en S.B.; 9 ex. op 06-03-94 in de Regulieren door A.B. en S.B.; 1 ex. op 11-03-94 bij de PPB door A.B.

Kleine Plevier: 4 ex. op 20-03-94 bij de PPB door R.P.

Goudplevier: 64 ex. op 05-03-94 langs de trektelpost door A.B. en S.B.

Bonte Strandloper: 4 ex. op 06-03-94 bij de PPB door A.B., S.B. en A.R.; 15 ex. op 11-03-94 bij de PPB door A.B.

Boerenzwaluw: 1 ex. op 12-03-94 bij de PPB door C.H.; 5 ex. op 29-03-94 aan het einde van de Weidsteeg door A.B. en S.B.

Grote Lijster: 1 ex. op 16-01-94 zingend bij De Bol door L.v.d.K.

Witte Kwikstaart: 1 ex. op 12-03-94 langs de Rijksstraatweg door J.R.; 1 ex. op 13-03-94 bij Weithusen door R.P.

Tijftjaf: 1 ex. op 08-03-94 bij het station door A.B.; 1 ex. op 11-03-94 langs de Vliegerweg door L.v.d.K.

Zwartkop: 1 ex. op 27-03-94 langs de Weidsteeg door A.B.

Ijsvogel: 1 ex. op 15-01-94 bij Beusichem door P.v.V. en G.v.R.; 1 ex. op 03-02-94 langs de Zee-dijk door A.B., S.B. en J.v.A.; 1 ex. op 27-03-94 bij de Steenwaard door A.B. en S.B.

Ijsgors: 2 ex. op 11-03-94 bij de PPB door A.B.

De initialen staan deze keer voor:

A.B.	= Arjan Brenkman
S.B.	= Stijn Brand
A.R. en M.	= Arjan Reesink en Moeder
L.v.d.K.	= Leo van der Kooij
P.v.V.	= Paul van Veen
C.H.	= Chris Harmsen
J.R.	= Joost Rink
J.v.A.	= Job van Amerom
R.P.	= Ruud Post
T.B.	= Theo Boudewijn
G.v.R.	= Gerard van Ruiten
L.J.	= Leny Jansen

EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" **

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 22 april 1994	20.00 uur	Dia-lezing [konvo volgt!]
zaterdag 23 april 1994		Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep
zaterdag 30 april 1994	07.00 uur	Koninginnedag; Vogel-fietsexcursie Nieuwe-Zuider-Lingedijk o.l.v. Vogelwerkgroep [konvo volgt!]
maandag 2 mei 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 6 mei 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 7 mei 1994	a) b)	Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep Amfibieëninventarisatie o.l.v. Henkjan Kievit [konvo volgt!]
maandag 9 mei 1994	19.00 uur	Plantenexcursie o.l.v. Plantenwerkgroep
woensdag 11 mei 1994 t/m zondag 15 mei 1994		Hemelvaartskamp; doel: de Eifel! [konvo volgt!]
zaterdag 14 mei 1994	a) 09.00-12.00 uur b)	Tuinwerkzaamheden Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep
maandag 16 mei 1994	20.00 uur	Algemene maandelijks vergadering
woensdag 18 mei 1994		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL JUNI!!!!
vrijdag 20 mei 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
vrijdag 27 mei 1994	20.00 uur	Dia-lezing [konvo volgt!]
zaterdag 28 mei 1994	a) b)	Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep Vogel-fietsexcursie Zouwegebied of Kievitsbuurt o.l.v. Paul van Veen [konvo volgt!]
vrijdag 3 juni 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 4 juni 1994	10.00 uur	Insektenexcursie o.l.v. Insektenwerkgroep [konvo volgt!]
maandag 6 juni 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 10 juni 1994	a) 19.30-21.00 uur b) 22.00 uur	Oudere jeugdavond Rallen-fietsexcursie o.l.v. Vogelwerkgroep
zaterdag 11 juni 1994	a) 09.00-12.00 uur b) c)	Tuinwerkzaamheden Zoogdiereninventarisatie door de Zoogdierenwerkgroep Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
vrijdag 17 juni 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond

zaterdag 18 juni 1994	09.00 uur	Plantenexcursie o.l.v. Plantenwerkgroep [konvo volgt!]
maandag 20 juni 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
zaterdag 25 juni 1994	a) b)	Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep Oeverzwaluwinventarisatie o.l.v. Vogelwerkgroep. Graag vooraf contact met Paul van Veen, tel.: 21953
maandag 27 juni 1994	20.00 uur	Vaststellen Jaarprogramma 1994/1995 door coördinatoren <u>alle</u> werkgroepen
vrijdag 1 juli 1994	19.00-20.00 uur	Slotavond jongere en oudere jeugd
zaterdag 2 juli 1994	10.00 uur	Vlinderexcursie o.l.v. Insektenwerkgroep
maandag 4 juli 1994	19.30 uur	Plantenexcursie per fiets o.l.v. Plantenwerkgroep
zaterdag 9 juli 1994	09.00-12.00 uur	Tuinwerkzaamheden; begin zomervakantie!

Fouragerende kluut (ad.), Oostvaardersplassen, Flevoland, juni 1993 (foto: Breun Jansen)

